

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 17. julija 1896.

Politiški oddelek.

Imuniteta poslancev

je v Avstriji v marsičem nezadostna. Ob svojem času se je to videlo, ko je nakrat bil poslanec Spinčič odstranjen od profesure zaradi nekega govora, ki sicer ni bil v državnem zboru, a je bil vendar v precej tesni zvezi z njegovim političnim delovanjem. Tedaj se je v državnem zboru pač naglašalo, da se mora v bodoče zabraniti, da podobni slučajji ne bodo več mogoči, a faktično se pa ničesa storilo ni. Tedaj je bilo državno sodišče se izreklo, da ima vlada pravico proti uradniku poslancu naperiti disciplinarno preiskavo. Vsled tega nimajo poslanci iz uradniškega stanu tistega važnega svobodnega gibanja, ki je potrebno za uspešno zastopanje koristij svojih volilcev. Posebno je kaj tacega težavno za opozicijske poslance, katerim gledajo večkrat kaj ostro na prste, ako bi jim mogli kaj škodovati.

Nedavno je pa najvišje sodišče izreklo neko razsodbo, ki bode zopet jako omejevala poslansko imuniteto. Poslanec se more prisiliti, da mora pred sodiščem izpovedati, kdo mu je dal podatke za njegove govore. To se more zgoditi izven zasedanja državnega zbora. Če bi ne hotel izpovedati, se bode pa kaznoval po § 151. kazenskega zakonika. Mi ne dvomimo, da se omenjena določba opira na veljavne zakone. Na tak slučaj niti noben mislil ni, ko so se delali zakoni in zato ni nobene določbe, ki bi določevala, da se ne sme poslanec siliti v taci stvareh k pričevanju.

Ta odločba pa sega jako daleč in bi zelo ovirala delovanje poslancev. Posebno sedaj, ko je socialno vprašanje na dnevnem redu, bi se ta odločba lahko mnogokrat porabljala v prid nekaterim bogatinom. Prepričani moramo biti, da so jo z največjim veseljem pozdravili židovski in krščanski posestniki tovarn in rudnikov. Sedaj se jim ne bode toliko bati, da bi se v državnem zboru razgovarjalo o raznih pomanjkljivostih in zatiranju de-

lavcev v njih podjetjih. Poslanec more le od delavcev samih izvedeti, kakšne so razmere. Posebno poslanec Pernstorfer je tako večkrat izvedel za kneze in grofe kaj neprijetne stvari in jih razkrival v zbornici. Če se bode pa delavcem bati, da jih bode poslanec moral pri sodišču izdati, ga pa gotovo ne bodo obveščali. Vsaj se jim je bati, da jih izpode iz dela, ko se dožene, da so razkrili gospodarjem neprijetne stvari.

Vidno je, da je v škodo občinim koristim, ako se ne spremeni zakon v tem oziru. Zaradi tega z veseljem pozdravljamo predlog dr. Majarona v deželnem zboru, v katerem se vlada pozivlje, da naj poskrbi, da se premeni kazenski sodni red tako, da se poslanci ne bodo glede svojih govorov v postavodajnih zborih silili k nobenemu pričevanju. Nadejamo se, da se sklepu kranjskega deželnega zbora pridružijo tudi sklepi drugih deželnih zborov, da državni zbor sklene potem zakon v varstvo pravic svojih poslancev.

Če se ta stvar sproži v državnem zboru, smo prepričani, da bode večina poslancev za zavarovanje poslanske imunitete v tem oziru. K večjemu nekaj veleposestnikov, ki imajo rudnike, se bodo upirali. Ti ljudje so še dosti bolj predrzni, kakor pa razni tovarnarji. Kako nesramno so večkrat se branili v državnem zboru vsemu, kar bi bilo v prid delavcem. Upirali so se zakonu o upe-ljavi rudniških nadzornikov. Ko niso več mogli vse stvari preprečiti, so pa vplivali, da se sklene zakon, ki ne bode delavcem prav nič koristil. Imeti hočejo nekaj privilegij proti drugim podjetnikom, zato ker so največ iz plemenitih rodbin.

Pa tudi v narodnem oziru je želeli, da se poslanci ne kličejo na odgovornost. Marsikako napako izvedo poslanci sedaj, ko bi jo sicer nikoli ne izvedeli.

Bati se je pa, da se bode stvar tako odlašala, da se naposled nič ne zgodi. Vlada bode namreč gotovo se upirala, ker jej zlasti ni dovoljno, da državni poslanci dobivajo dobre informacije o razmerah v Galiciji. Število tistih poslancev bode pač malo, ki bi se stvari upali naravnost ugovarjati, mnogim bode pa ljubo, če stvar v

kakem odseku zastane. Na to bodo delali z vlado vred. Želeti je torej, da opozicijski poslanci ne mirujejo in tako dolgo drezajo, da se zakonito zagotovi, da nima nobena oblast popraševati, od kod poslanci dobivajo instrukcije. To zahteva blagor prebivalstva in pa čast parlamentarizma.

Politični pregled.

Volitve v okrajni zastop celjski so ugodno izpale za Slovence. Odločila je večino skupina veleposestnikov. Nemci so hudo agitovali v tej skupini, a ko so naposled le prišli na volišče, so pa spoznali, da jih je premalo in se volitve niti udeležili niso. Pač pa delujejo na to, da se zopet celjski hišni posestniki uvrste mej veleposestnike in bodo najbrž Nemci v tem zmislu skušali premeniti zakon o občinskih zastopih.

Tirolski Italijani so se pogajali z vlado zastran samouprave južnega dela Tirolske. Ta pogajanja pa niso imela nobenega vspeha in vsled tega so Italijani sklenili, da še ne pojdejo v tirolski deželni zbor.

Občinske volitve v Florisdorfu pri Dunaju izpale so za protisemite ugodno. Imeli bodo večino v zastopu te mestne občine. V tretjem razredu je šlo za zmago jim precej trdo, kajti veliko glasov dobili so socialisti, v drugem razredu sta pa zmagala tudi dva liberalca.

Kompromis mej Staro- in Mladočehi se je sklenil na Moravskem. Sklenili so pa tudi tirati odločno politiko proti vladi. To pač ne bode ugajalo mnogim mladočehskim vodjam s Češkega, ki so jeli tirati vladi prijazno politiko. Moravski Čehi so nevoljni na vlado, da podpira Nemce. Po njenem prizadevanju se je namreč sklenil tak kompromis v moravskem veleposestvu, da bodo Nemci zopet imeli večino v dež. zboru.

Imenovanje zagrebških ulic. — Celo vrsto ulic so prekrstili v Zagrebu. Jeden trg je dobil ime Hedervaryjev trg, jedna ulica pa Barossova ulica. S tem je večina mestnega zastopa očitno pokazala svoje klečeplastvo in madjarsko mišljenje. Čudimo se temu ne. Hrvatska vladna stranka je za vse zmožna. Posebno imenovanje ulice po bivšem ogerskem trgovskem ministru je vse obsodbe vredno, kajti ta mož je s s ojo centralistično politiko samo škodoval Hrvatom.

Kreta. — Razmere na Kreti se utegnejo izboljšati. Narodna skupščina se je sešla in vodje vstajev so zapovedali svojim četam, da odlože orožje, dokler trpe pogajanja. Glavne zahteve narodne skupščine so: imenovanje krščanskega guvernerja z odobrenjem Grške in pod poroštvom velevladij, narodna enakopravnost v vseh civilnih in vojaških zadevah, uvedba pravičnega volilnega sistema, ustanovitev kasacijskega dvora v Kaneji, popolno poroštvo velevladij, da se vse to zgodi. Upati je prav, da se pogajanja ugodno završe, ker je Turčija uvidela, da je opravičenim zahtevam kristjanov na Kreti treba z lepo ustreči. Krečanskim mohamedancem ni povšeči, da se turška vlada ozira na kristjane. Da se mir končno dožene na Kreti, to žele tudi velevladi, ker sicer bi se res lahko zgodilo, da pride zaradi Krete do evropske vojske.

Belgija. — Pri volitvah v poslansko zbornico so sijajno zmagali klerikalci. Zbornica šteje na podlagi završenih volitev 111 klerikalcev, 12 liberalcev in 29 socialistov. Tako sijajno zmago imajo klerikalci pred vsem zahvaliti razcepljenosti volilcev v tri stranke, klerikalce, liberalce in socialiste. Belgija je industrijska država, kjer se močno širi socializem. Ta ima tudi dosti zaslombe pri številnih delavcih. Socijalistiška ideja pa preseda tudi liberalcem, katerim so klerikalci ljubši nego socialisti. Kjer torej niso imeli liberalci upanja podreti, ondoli so podpirali klerikalce nasproti socialistom. Pri ožjih volitvah so pa liberalci odločno stali na strani klerikalcev, le da ni prodrl kak socialist. Istina je torej, da se v Belgiji borita proti socializmu klerikalna in liberalna stranka.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Varnostno-policijske in cestno-policijske odredbe.

§ 36. Stavbinski graditelj je dolžan:

1.) Začetek stavbe pravočasno pismeno naznaniti stavbinskemu oblastvu, da to presodi stavbinsko črto in nivelsko črto, katero določi stavbinski graditelj;

2.) kadar nova stavba dospe do višine cestnega nivala, nemudoma to naznaniti stavbinskemu oblastvu, da to more iznova presoditi, če stoji stavba v stavbinski in nivelski črti;

3.) pri novih stavbah in popravah na strani poslopja, obrnjeni proti javni poti, vselej postaviti svarila, katerih obliko, način postavljanja in čas v obče predpiše mestni magistrat kot krajno varnostno oblastvo, in v slučajih, kadar se čez noč pod milim nebom pušča stavbinsko gradivo ali orodje, po potrebi pod nadzorstvom postaviti razsvetljene svetilnice;

4.) pri kopanji ob javnem potu skrbeti je za popolno zavarovanje jam.

5. pri ograjenji stavbišča proti javnim potom, v kolikor se s tem prestopi dejanska posestna meja, držati se mere dveh metrov kot razdalje od stavbinske črte, pri čemer je pa oblastvu pridržano, po okolišnih določiti tudi drugo mero. Praviloma naj pride ograjna črta na mejo med strugo poleg obstoječe ali namerovane pešpoti in pravo cesto;

6.) zaradi morebiti potrebnega odkladanja stavbinskega gradiva zunaj ograje posebej prositi mestni magistrat, da mu odkáže skladišče za gradivo.

Na odprtih ulicah pesek sejati, apno gasiti, malto delati in gradivo skladati je dopuščeno samo s pritrditvijo mestnega magistrata.

Istotako ima graditelj skrbeti za snago na stavbišču, za napravo začasnega delavskega stranišča, kakor tudi za to, da se delavcem preskrbi dobra pitna voda. Vsekako je strogo prepovedano, delavce nastaniti v nedogotovljeni gradbi.

Višina hiš in posameznih prostorov. Število nadstropij.

§ 37. Vsaka ob cesti ali ulicah nanovo zidana hiša sme nad pritličjem imeti največ štiri nadstropja, pri čemer je tudi polnadstropja šteti za nadstropja.

Višina poslopij ne sme od cestnega nivala do glavnega okrajkevega robu, če se meri od najvišje točke trotoarja, znašati več nego $\frac{5}{4}$ cestne širine in ne sme presežati 20 m.

Nadstropja morajo imeti v svetlem pri ravnih stropih najmenj 3 m, pri v oblok zidanih stropih pa najmenj 3.20 m višine.